

HEINRICH RIIKOJA MÄLESTUSEKS

8. märtsil 1891 sündis Rakkes eesti hüdrobioloogia rajaja Heinrich Riikoja (kuni aastani 1924 Reichenbach). Täpselt samal päeval sada aastat hiljem korraldavad Rakke Muinsuskaitse Selts, raamatukogu ja keskkool professor Riikoja mälestusele pühendatud teaduskonverentsi ja avavad mälestustahvli.

Teaduskonverents algab kell 11 Rakke riigimajandi uues klubis. Ettekannetega astuvad üles Aare Mäemets — «Professor Heinrich Riikoja elust ja tööst», Tarmo Terrim — «Professor Heinrich Riikoja hüdrobioloogina» ja Kaupo Elberg — «Professor Heinrich Riikoja osa eesti zooloogide kasvatamisel». Konverentsi avasõnad lausub Rakke abivallavanem Jüri Sepa. Seejärel avatakse mälestustahvel majal Faehlmanni tee 26, kus varem asus postkontor.

Arvestades toimuva tähtsust,

olgu ära toodud lühike ülevaade professor Riikoja elust ja tegevusest.

Tulevase professori isa oli 1886. aastal määratud Rakke postkontori ülemaks. Faehlmanni 26 asuvas hoones elati kuus aastat, nii et Heinrich Riikoja oli vaevalt aastane, kui pere Rakkest ära kolis. Pärast lühiajalist Pijussas viibimist, asus Riikojade pere taas Eestisse, sedapuhku Tapale ja 1893. a. Rakverre. Nii sage elukoha vahetamine oli tingitud isa uutest kohalemääramistest. Järgmisel aastal siirduti Tallinna. 1910. aastal lõpetas H. Riikoja Tallinna Nikolai gümnaasiumi ja astus Tartu Ülikooli.

1913. aastal võttis H. Riikoja osa oma esimesest ekspeditsioonist, mis suundus Kovdasse. Sellele järgnesid uued uurimisetked — 1915. aastal Volga del-

tasse ja seejärel Valge mere rannikule, Bakuusse jm. Ülikooli lõpetamise järel 1918. aastal sai H. Riikojast Tartu Ülikooli õppejõud. 1926. aastal professor ja 1942. aastal bioloogiadoktor. Tartu Ülikooli õppejõuna töötas Heinrich Riikoja pensionile minekuni 1958. aastal, olles 1940. aastal veel Tartu Ülikooli rektor.

Lisaks hindamatule tööle eesti zooloogide õpetajana on Heinrich Riikoja tuntuks saanud mitme õpiku ja ligemale 50 teadustöö autorina. Kõige olulisemad on ehk 1923. aastal ilmunud «Selgrootute loomade süstemaatiline nimestik», 1930. aastal «Eestikeelseid zooloogilisi oskussõnu» (kirjutatud kahasse koos J. V. Veskiga), 1934. aastal «Eesti järvede nimestik», 1950. aastal «Eesti NSV kalad» jne.

Ainuüksi siin nimetatud teadustöödest piisab, et saada ettekujutus professor Heinrich Riikoja laiahaardelisusest. Need tööd pole siiani vananenud ja eks see iseloomusta piisavalt hästi teadlase kõrget taset.

Olav MÄE